

1983, 11. října – Sdělení VONS č. 341b „Namísto beatové hudby policejní a soudní represe“ o hlavním líčení u Městského soudu v Brně s účastníky rockového festivalu v Žabčicích u Brna a jejich odsouzení k nepodmíněným i podmíněným trestům odnětí svobody pro trestné činy ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele, útoku na veřejného činitele a výtržnictví.

Dne 11. 6. 1983 se měl v Žabčicích u Brna konat festival rockové hudby, který byl na poslední chvíli zakázán. V Žabčicích se proto shromáždilo větší množství o zákazu neinformovaných zájemců o hudební vystoupení. Část z nich (asi 400 mladých lidí) se přesunula do areálu brněnské restaurace Na střelnici a do přilehlého parku. Aniž došlo k nějakým výtržnostem, začala Veřejná bezpečnost asi v 18 hod. park vyklizovat a některé přítomné zadržela. Po skandovaném volání „My chceme mír“, „My chceme svobodu“ apod. následovalo přivolání policejních posil a razantní zákrok v celém areálu za použití obušků, slzného plynu a psů bez náhubku. Několik desítek osob bylo zadrženo, na 26 z nich uvalil prokurátor vazbu, která ve všech případech trvala až do hlavního líčení, tedy téměř tři měsíce.¹

Hlavní líčení proběhlo před senátem Městského soudu v Brně za předsednictví JUDr. Šoupala² ve dnech 6. a 8. 9. 1983 a 28. 9. 1983. Z 25 obžalovaných (jeden z obviněných byl mezitím přemístěn do psychiatrické léčebny vzhledem k vazební psychóze) jich bylo 22 shledáno vinnými trestnými činy útoku na veřejného činitele (§ 155 tr. z.), ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele (§ 156a tr. z.) a výtržnictví (§ 202 tr. z.), zbývající tři byli obžaloby zproštěni. Nepodmíněné tresty odnětí svobody uložil soud ve čtyřech případech: Petr Geffert – 20 měsíců v II. NVS, Stanislav Beneš – 10 měsíců v I. NVS, Jiří Panáček – 9 měsíců v II. NVS,³ Jiří Zbořil – 6 měsíců v I. NVS. Ostatní, mezi nimi čtyři ženy, byli odsouzeni k podmíněným trestům odnětí svobody v trvání od tří do patnácti měsíců.⁴ Prokurátorky (JUDr. Čebišová

a Konečná)⁵ se odvolaly proti zproštění obžaloby, v ostatních případech si ponechaly zákonnou lhůtu na rozmyšlenou, obdobně jako většina obžalovaných.

VONS zastává názor, že celý konflikt byl vyprovokován (pomineme-li zákaz koncertu jako takový) nejprve zcela zbytečným a poté nepřiměřeně brutálním (viz zvláště několik případů pokousání policejními psy) zásahem VB. Výběr zadržených osob byl namnoze nahodilý a diktovaný zřejmě spíš jejich vzezřením než skutečným počínáním. Dokazování při hlavním líčení bylo toliko rámcové, soud pominul četné rozpory i skutečnost, že proti některým obžalovaným důkazy vůbec chyběly. Také uložené tresty se jeví jako čistě účelové, zvláště tvrdě byly postiženy osoby již trestané, namnoze pro delikty politického charakteru (pokus o opuštění republiky).⁶

Informace o Chartě 77, r. 6, 1983, č. 10, s. 4.

POZNÁMKY

¹ Záznamy o zadržení a usnesení o uvalení vazby viz in: MS v Brně, soudní spis k případu Stanislava Beneše a spol., spis. zn. 8 T 148/83. Na 26 účastníků incidentu též podal městský prokurátor v Brně (v zastoupení dr. Pa-pežem) 10. 8. 1983 obžalobu. V jejím odůvodnění bylo uvedeno: „Provedeným vyšetřováním bylo zjištěno a prokázáno, že v sobotu dne 11. 6. 1983 v průběhu dne se v restauraci ‚na Střelnici‘ v Brně Pisárkách a přilehlém parku shromáždilo několik set převážně mladých lidí, jednak návštěvníků automobilových závodů, jednak také osob, které se původně chtěli zúčastnit rockového festivalu v Žabčicích, okres Brno-venkov, ovšem vzhledem k tomu, že se festival nekonal, přesunuly se tyto osoby na shora uvedené místo v městě Brně. Kolem 18. hod. večer zjistily procházející hlídky VB, že v parku se nachází nejméně 400 lidí špinavých, neupravených a v podnapilém stavu. Na místě byl nepořádek, poházené kelímky od piva a rozbité láhve od alkoholických nápojů a řada osob se v podnapilosti pohybovala po vozovce, čímž byl ohrožen silniční provoz. Některé z přítomných dívek byly vysvlčeny do půl těla, a dokonce byla spatřena dvojice, která v parku souložila. Z tohoto důvodu bylo na místo vysláno vozidlo VB s megafonem a asi 20 příslušníků VB k obnovení pořádku. Po příjezdu příslušníci VB vystoupili z vozidla, a aniž by začali provádět jakýkoliv zákrok, začali být uráženi z davu různými hesly a hrubými vulgárními výrazy ‚gestapáci,

fašisti, hajzli, dacani' apod. Rovněž na ně bylo házeno různými předměty jako kameny, kelímky od piv, prázdnými lahvemi od alkoholických nápojů a podobně. Pomocí megafonu bylo celé shromáždění vyzýváno ke klidu a k tomu, aby se rozešli [sic], neboť toto shromáždění nebylo povoleno, s poučením, že pokud nebude výzev uposlechnuto, bude proti nim zakročeno a použito mírnějších prostředků. Výzva byla nejprve provedena v jazyce německém vzhledem k tomu, že příslušníci Veřejné bezpečnosti se nejprve domnívali, že jde o osoby německé národnosti, později byla výzva několikrát opakována v jazyce českém. Na místo toho, aby dav uposlechl opakovaných výzev k opuštění a vyklizení prostoru, vysílaných megafonem, začaly výhrůžky a výkřiky na adresu na příslušníky [sic] veřejné bezpečnosti nabývat na intenzitě. Vzhledem k tomu, že ani po uplynutí dostatečné doby potřebné dané [sic] k tomu, aby přítomné osoby mohly z místa odejít, tak většina neučinila, byl dán velitelem opatření kpt. Jiřím Antošem pokyn k zásahu. Zakročující příslušníci VB byli před zákrokem zcela jednoznačně instruováni a poučeni, aby zakročovali jen proti nejagresivnějším osobám, případně proti těm, kteří by příslušníky VB fyzicky nebo verbálně napadali. Ještě při zákroku příslušníků VB, kdy přítomní byli vytlačováni směrem k chodníku a k zastávce MHD, byly neustále opakovány výzvy [k] opuštění tohoto prostoru. Osoby, které [v] této fázi výzev uposlechlly, odcházely, aniž by na příslušníky vykřikovaly nebo je nějakým způsobem napadaly, měly volný odchod a také odešly. V průběhu této fáze zákroku bylo zadrženo několik desítek osob, převážně proto, že na místě i po několika opakovaných výzvách setrvaly, převážně proto, že na protest proti zákroku příslušníků VB vykřikovaly různá hesla, případně zakročující příslušníky fyzicky nebo verbálně napadly.“ Obžaloba je uložena in: tamtéž; též LP, Sb. VONS, inv. č. 42, sign. I/1, kart. 15.

- ² Celým jménem a správně JUDr. Jiří Šoukal. Členy senátu byli dále soudci Miroslav Růžička a Ladislav Hromádka. Viz rozsudek Městského soudu v Brně z 28. 9. 1983. MS v Brně, soudní spis k případu Stanislava Beneše a spol., spis. zn. 8 T 148/83; též LP, Sb. VONS, inv. č. 42, sign. I/2, kart. 15.
- ³ Jiří Panáček byl pro výkon trestu odnětí svobody zařazen do I. nápravné výchovné skupiny. Viz rozsudek Městského soudu v Brně z 28. 9. 1983. MS v Brně, soudní spis k případu Stanislava Beneše a spol., spis. zn. 8 T 148/83; též LP, Sb. VONS, inv. č. 42, sign. I/2, kart. 15.
- ⁴ Rozsudek odsoudil Stanislava Beneše, Petra Gefferta, Milana Guziura, Petra Holce, Ivana Chaloupku, Ivanu Chytrou, Ilonu Kühnelovou, Věru Michalíkovou, Radka Nečase, Jiřího Panáčka, Martina Papa, Pravomíra Pilného, Karola Strnada, Pavla Šitavanse, Vladislavu Šmídovou, Radomíra Uhlíře a Jiřího Zbořila pro trestný čin výtržnictví, Stanislava Beneše, Jaroslava Brunce, Jana Dvorníka, Petra Gefferta, Milana Guziura, Petra Holce, Zdeňka Hudáka, Ivana Chaloupku, Ivanu Chytrou, Jiřího Kaboně, Miroslava Kesnera, Ilonu Kühmelovou, Věru Michalíkovou, Radka Nečase, Jana Oravce, Jiřího Panáčka, Martina Papa, Pravomíra Pilného, Jiřího Slováka, Karola Strnada, Pavla Šitavanse, Vladislavu Šmídovou, Romana

Šťastného, Milana Šupola a Radomíra Uhlíře pro trestný čin ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele, Petra Gefferta, Milana Guziura, Petra Holce, Ivana Chaloupku, Ivanu Chytrou, Ilonu Kühnelovou, Radka Nečase, Jiřího Panáčka, Martina Papa, Petra Šitavanse, Vladislavu Šmídovou, Radomíra Uhlíře a Jiřího Zbořila pro trestný čin útoku na veřejného činitele a Stanislava Beneše pro pokus o trestný čin útoku na veřejného činitele k podmíněným a nepodmíněným trestům odnětí svobody (některé i k protialkoholní, resp. psychiatrické či protitoxikomanické léčbě). Rozsudek je uložen in: tamtéž.

Proti rozsudku Městského soudu v Brně se odvolal městský prokurátor v Brně a pět odsouzených – Beneš, Geffert, Holec, Panáček a Chytrá. Krajský soud v Brně (předseda senátu dr. Milan Staněk a soudci dr. Jindřich Pokorný a dr. Iva Štěpánová) vyhověl 19. 1. 1984 pouze odvolání prokurátora, který požadoval ve výroku o vině zrušit u některých odsouzených zproštění obvinění pro jiný trestný čin. Tato změna neměla na výši trestů vliv. Vzhledem k tomu, že se odvolání týkalo 23 z 26 souzených osob a čtyři z nich se k projednání případu nedostavili, rozhodl Krajský soud v Brně o vyloučení jejich věci k samostatnému projednání. K němu došlo 17. 7. 1984, kdy Krajský soud v Brně zamítl všechna odvolání v jejich věci. MS v Brně, soudní spis k případu Stanislava Beneše a spol., spis. zn. 8 T 148/83; též LP, Sb. VONS, inv. č. 42, sign. I/3d a 4d, kart. 15.

Zbořil nastoupil po soudním jednání u Krajského soudu v Brně šestiměsíční trest odnětí svobody v NVÚ Oráčov, odkud byl propuštěn po jeho vykonání 18. 7. 1984. I Panáček si odpykal celý, v jeho případě devítiměsíční trest a z NVÚ Kuřim byl propuštěn 13. 9. 1984. Berka, který vykonával trest v NVÚ Pardubice, byl usnesením Okresního soudu v Pardubicích z 19. 9. 1984 podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody, tedy 62 dní před jeho koncem. Geffert byl k výkonu trestu odnětí svobody přidělen do Nápravně výchovného ústavu č. 2 v Praze, odkud byl propuštěn po absolvování celé jeho délky 11. 2. 1985. Viz hlášení o změnách z nápravně výchovných ústavů a další dokumenty uložené in: MS v Brně, soudní spis k případu Stanislava Beneše a spol., spis. zn. 8 T 148/83. Perzekuce P. Gefferta měla i mezinárodní ohlas, jeho případu se věnovala dánská sekce Amnesty International. Dokumentaci k tomu viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 100, sign. IV/1, kart. 22.

⁵ V protokolu o soudním jednání u Městského soudu v Brně je uvedena pouze JUDr. Dagmar Čebišová. MS v Brně, soudní spis k případu Stanislava Beneše a spol., spis. zn. 8 T 148/83.

⁶ Ve zprávě o incidentu a o průběhu soudního jednání u Městského soudu v Brně bylo uvedeno: „Asi čtyři sta lidí se tedy sešlo v Brně, kde se současně konala Velká cena ČSSR, v areálu restaurace ‚Na střelnici‘. Někteří seděli v hospodě, jiní v zahrádce před restaurací, u stánků s občerstvením, a další v parku. Na lavičkách, a ti, na které nezbylo místo, na spacích pytlech apod. Lidé se

přátelsky bavili, všude panovala dobrá nálada, vyprávělo se, zpívalo. Při tom se pochopitelně též konzumoval alkohol, ale těžko se může několik set lidí opít v jedné hospodě u jedné pípy. Asi po dvou třech hodinách (přibližně v 18 hod.) se situace přestala líbit příslušníkům VB. Přitom z personálu restaurace či stánků si nikdo na chování návštěvníků nestěžoval.

Přijelo pět policejních aut, příslušníci začali kontrolovat doklady, vyhánět lidi z parku. Všichni se zvedli, někteří se ptali, proč vlastně mají park opustit, a to už byl důvod k zadržení (jako např. u Kesnera). To se davu pochopitelně nelíbilo, začali se ozývat výkřiky jako: ‚My chceme mír,‘ ‚My chceme svobodu,‘ a ojedinele ‚hajzlové‘. Na to přijely policejní posily v Avii a autobuse. Příslušníci měli také psy. A tu začal zákrok, nad nímž zůstává rozum stát. Už nešlo o to vyhnat lidi z parku. Vyháněli všechny, i ty z hospody, od občerstvovacích stánků, i osoby, které jen areálem procházely. Zákrok byl v každém případě nepřiměřený situaci. Příslušníci používali obušky, slzný plyn, psům byly sundány náhubky. Mnoho lidí bylo zmláceno, někteří pokousáni (např. Pap, Geffert, Šitavans). Mnoho lidí bylo zadrženo, podle mého úsudku úplně náhodně, podle toho, jak se kdo příslušníkům vzhledově nelíbil. Zatčených bylo několik desítek. Byli odvedeni na stanici VB Jílová a tam si je příslušníci rozebírali, podle toho, jak se který domníval, (zdůrazňuji domníval, protože podle mého názoru si šlo těžko zapamatovat nějaké obličej – a zadržení si již vůbec nepamatovali příslušníky, kterými byli předváděni), že páchal trestnou činnost. Teprve zde byla u některých zjišťována totožnost.“

Pokud jde o soudní jednání, zpráva konstatuje nejednotnost výpovědi příslušníků VB i snahu předsedy senátu zastrašit svědky, vypovídající ve prospěch obviněných. „Svědci obhajoby v drtivě většině případů vypovídali shodně s obviněnými, přestože je soudce vehementně upozorňoval na možnost trestného stíhání za křivé svědectví (ačkoliv v případě policistů toto varování nepronesl ani jednou a rozpory v jejich výpovědích bagatelizoval).“ LP, Sb. VONS, inv. č. 42, sign. IV/1, kart. 15.